

Hodnoticí aktivita

Česká státní hymna

Anotace

V aktivitě je využito téma „Česká státní hymna“, které do určité míry přesahuje i cíle vzdělávací oblasti Umění a kultura. Je ale využito k osvojení si základních společenských a občanských norem a principů, rozšiřuje u žáků i v hudební výchově klíčovou kompetenci občanskou – respekt k tradicím a symbolům vlastní země – a umožňuje hodnotit její rozvoj. Hudební výchova rozvíjí citovou sféru osobnosti žáka prostřednictvím aktivního muzicírování. Zpěv, hra na hudební nástroje a s tím spojené pohybové aktivity představují hlavní obsahovou náplň tohoto vzdělávacího oboru. S ohledem na působení v emoční oblasti však je i jedním z prostředků k utváření a posilování celospolečenských hodnot vytvořených předchozími generacemi a respektu k tradicím. Škola funguje podle jasných pravidel umožňujících konstruktivní komunikaci všech aktérů (vedení, pedagogové, rodiče) a jejich participaci na chodu školy.

Komplexní systém hodnocení, CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_001/0000751

Věk – cílová skupina

Žáci na 1. stupni (5. třída)

Časová dotace (rozsah výuky)

1–2 vyučovací hodiny

Znalostní a kompetenční předpoklady žáků

Jedná se o téma, které více než znalosti a dovednosti zasahuje do hodnotové sféry žáka, je proto vhodnější využít období, kdy žáci ještě „berou věci vážně“ a ve svých postojích jsou upřímní. Proto aktivitu doporučujeme pro 1. stupeň, i když hymna bývá tradičně zařazována na 2. stupeň.

Prostorové a materiální požadavky na realizaci

Digitální médium pro přehrání poslechového testu

Tabule nebo flipchart umístěný tak, aby na něj všichni žáci viděli

Vzdělávací obor

Hudební výchova

Očekávaný výstup

HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň ...

Hodnocená klíčová kompetence

Kompetence občanská: *„Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit.“*

Podrobnější informace k hodnoceným schopnostem a dovednostem klíčové kompetence

Díky přesně strukturované podobě hodnoticí aktivity (s doporučeným „překvapivým“ závěrem, kdy žáci „zažijí“ sebehodnocení) si žáci osvojí nejrůznější dovednosti a schopnosti, které jsou jinak při běžné práci na poznání historie a vzniku české státní hymny neočekávané – soustředění, sebereflexe, naslouchání názorům druhých, odvaha k vyjádření názoru apod., které jsou jedním ze základů občanské kompetence.

Součástí hodnoticí aktivity

Hymna_nahrávka

Hymna_pracovní list pro žáky

Hymna_symboly

Hymna_text

Hymna_komentáře a hodnocení

Struktura a organizace realizace hodnoticí aktivity

Hodnoticí aktivita je rozdělena (strukturována) do několika na sebe navazujících fází, ve kterých by u žáků mělo docházet k aktivaci a rozvinutí žádoucích dovedností, schopností a emočních zážitků. V textu níže je u každé fáze konkrétně poznamenáno, co dělá učitel, co v tu chvíli dělá žák, jaké hodnoty si žák touto činností může rozvíjet a jaké dovednosti tím může získat.

Toto strukturování a závěr aktivity vede k tomu, že žák (ale i učitel) na jejím konci nepotřebuje fázi formálního zhodnocení, posouzení, oznamování, případně „pochválení“. Podstatné se odehraje ve vnitřní (emoční) oblasti žáka, která by měla být v hodinách hudební výchovy využívána, a vede k poznání a následnému sebehodnocení, jako něčeho cenného, co je soukromým ziskem žáka, „nehmotnou“ hodnotou, kterou si ze školy odnáší. Jednotlivé níže popsané fáze aktivity jsou pracovně nazvány:

1. směřování dovnitř
2. sdílení s druhými
3. předání ostatním
4. diskutování
5. pomýšlení
6. přijetí

1. Směřování dovnitř

Činnost učitele

Seznámí žáky v obecné rovině se základními informacemi k tématu, a to tak, aby žáci mohli následně samostatně pracovat. Rozdá pracovní list, rozdá list s textem hymny, pracovní list se státními symboly a následně pustí hudební ukázkou. Vytváří klidnou atmosféru a dbá na to, aby každý žák pracoval samostatně. Pokud je třeba, poskytuje vedení, aby žák věděl, jak má na splnění úkolu pracovat, ale nikdy nenabízí nápovědu nebo řešení.

Činnost žáka

Samostatně pracuje na zadaném úkolu (zpracování řešení pěti úkolů).

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Svoboda, uvědomění si sebe sama, zodpovědnost, otevřenost, odvaha vytvořit a vyjádřit vlastní názor.

Dovednosti, které žák může získat

Schopnost v určitém časovém úseku se soustředit na zadaný úkol, porozumět zadání a pracovat samostatně.

2. Sdílení s druhými

Činnost učitele

Rozdělí žáky do skupin a zadá úkol, že po vzájemné diskuzi jeden mluvčí seznámí ostatní s výsledkem. Pohybuje se od skupiny ke skupině, nezasahuje a poznamenává si charakteristické momenty vzájemné diskuze. Žáci by měli mít co největší svobodu. Proto nic nekomentuje, neusměrňuje – i za cenu „přehlédnutí“ nestandardního chování. Reaguje pouze na požádání.

Činnost žáka

Sedí v malé skupině spolužáků (ideálně po 5, maximálně po 8) a sdílí s nimi výsledky své osobní práce. Vzájemně si porovnávají odpovědi na otázky a snaží se dospět ke společnému názoru „co je správně“. Protože si jsou vědomi, že budou závěry diskuze následně prezentovat, společně pracují na dalších úkolech (výběr mluvčího, soupiska odpovědí apod.).

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Naslouchání druhým, otevřenost, odvaha vyjádřit vlastní názor, vzájemný respekt, spolupráce, komunikace, iniciativa, vedení druhých, prezentování se na veřejnosti.

Dovednosti, které žák může získat

Schopnost představit své myšlenky jasným a srozumitelným způsobem, naslouchat s porozuměním, být připraven přijmout argumenty druhých, reagovat na nové myšlenky, plánovat a rozhodovat.

3. Předání ostatním

Činnost učitele

Pečlivě poslouchá a dává pozor na body a myšlenky, které mohou být později rozebrány. Poznamenává především ty, které se týkají „procesu diskuze“ (jak o nich žáci hovoří). Body (citace, věty) zapisuje na viditelné místo pro všechny. Zejména si všimá těch sdělení, při kterých není evidentní soulad ve skupině.

Činnost žáka

Skupina prostřednictvím svého mluvčího prezentuje celé třídě své výsledky a zároveň komentuje proces, jak ke společnému výsledku došli (ostatní mají možnost mluvčího doplnit).

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Sebedůvěru, odvahu svůj názor sdělit ostatním, schopnost pracovat jako součást týmu a učit se být užitečným.

Dovednosti, které žák může získat

Schopnost komunikovat, myslet logicky, prezentovat své názory srozumitelně, shrnovat témata a dávat věci do souvislostí.

4. Diskutování

Činnost učitele

Smysluplným dotazováním vede žáky k uvědomění, že není důležitá pouze znalost a správné poznání státních symbolů, ale i způsob, jakým se ke společným správným odpovědím dospělo při vzájemné diskuzi. Klade otázky typu: *Jaký to má podle vás význam? K čemu je to dobré?*

Proč se to takto dělá? apod. Dbá, aby si žáci postupně všímali rozdílu mezi tím, co se učí, že je ideální, a mezi tím, co skutečně dělají. Učitel diskusi řídí, žákům dodává odvalu, aby na sebe reagovali, a hlídá dodržování komunikačních pravidel (naslouchání, osobní nenapadání, reagování argumenty apod.).

Činnost žáka

Žáci si sesednou všichni dohromady a jsou vedeni k vzájemné diskusi nad zaznamenanými tématy od učitele.

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Úctu k pravdě, čestnost, pokoru, schopnost naslouchat a reagovat, odvaha držet se svých vlastních přesvědčení, nebo je změnit, pokud si upřímně uvědomí, že nejsou správná.

Dovednosti, které žák může získat

Rozvíjí logické myšlení, porozumění, komunikační dovednosti a získává schopnost interpretovat, sumarizovat, analyzovat a posuzovat (hodnotit) vlastní myšlenky, postoje a jejich případný posun.

5. Promyšlení

Činnost učitele

Vyzve žáky, aby se nyní soustředili na sebe a v tichosti zapřemýšleli, co se během této aktivity dozvěděli nejen o hymně a státních symbolech, ale také o sobě. Zároveň je vyzve, aby svou reflexi zapsali do poznámek v pracovním listu. Dbá o mimořádně klidné a soustředěné prostředí.

Činnost žáka

Sedí opět samostatně a má určitý časový prostor, aby vyhodnotil, co se v uplynulé lekci naučil a co ho na sobě nejvíce překvapilo. Své dojmy a body si písemně krátce poznamená.

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Osobní zodpovědnost, upřímnost sám/sama k sobě, pokora a sebeuvědomění.

Dovednosti, které žák může získat

Soustředění, přesnost, intelektuální upřímnost, schopnost jasně a krátce formulovat a zaznamenat vlastní uvažování.

6. Přijetí

Činnost učitele

Poděkuje žákům za soustředěné zapsání svých poznatků a dojmů a vyzve je, aby své poznámky nyní nesdělovali druhým a ponechali si je jako něco, co si dnes (nehmotného) odnesou z vyučování. Mělo by tak proběhnout sebehodnocení, které ovšem nebude transparentní, ale bude zasahovat více pravou hemisféru mozkovou, která je více o představách, pocitech, emocích a hodnotách, což je fundamentem vyučovacího předmětu hudební výchova.

Činnost žáka

Po posledním vyjádření (shrnutí) učitele už žáci jen krátce pokračují v tichém sezení (aby se mohl dostavit pocit „wau“) a vyučovací hodina končí. Žáci zažívají pocit uvědomění, že i jejich vlastní postoje jsou hodnotou a jejich vlastnictvím.

Hodnoty, které si žák může rozvíjet

Uvědomění si svého vlastního duchovního rozměru, sebeúcta spojená s vlastnictvím prožitého a ukotveného postoje a názoru.

Dovednosti, které žák může získat

Positivní zkušenost z práce v tichosti. Zkoumání a přemýšlení o vlastních postojích a limitech, které pak ovlivňují i jednání a rozhodování. Je schopen sebehodnocení, které není závislé na spolužácích, učitelích (autoritě), ale pouze na něm samotném.

Rozsah hodnocení

Smyslem na sebe navazujících fází vyučovací hodiny je směřování k závěrečné části („přijetí“), kdy nedochází k běžnému vyhodnocení hodnotící aktivity a posouzení výsledků, ale k vlastnímu uvědomění a reflexi žáka, kam se během činnosti v hodině posunul, a respektování tohoto zjištění jako „soukromého nehmotného majetku“, který si ze školy odnáší. Jde o formu sebehodnocení, která není záměrně ze strany vyučujícího posuzována, komentována nebo diskutována. Žák si v závěru hodiny sám identifikuje oblasti ve svém osobnostním i znalostním posunu, tyto postřehy si zaznamená (bez toho, že dopředu ví, že tento záznam následně zůstane nezveřejněn). Po provedeném sebehodnocení je pak učitelem překvapivě vyzván, aby se o své poznámky nepodělil a odnesl si je jako svoje vlastní soukromé poznání. Takovýto postoj učitele bude do jisté míry demonstrací důvěry směrem k žákům, kteří jsou jinak ve všech předmětech, činnostech a aktivitách neustále hodnoceni.

Obměna hodnotící aktivity ve výuce

Vzhledem k neobvyklému zakončení hodnotící aktivity není možná její obsahová obměna. Některé fáze je ale možné využívat i při jiných tématech spojených s občanstvím a demokracií.